

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 14/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om europeiskt småmålsförfarande och om euro- peiskt betalningsföreläggande samt om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 oktober 2008 en proposition med förslag till lagar om europeiskt småmålsförfarande och om europeiskt betalningsföreläggande samt om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (RP 157/2008 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Maarit Leppänen, justitieministeriet
- tingsdomare Timo Salminen, Helsingfors tingsrätt
- advokat Jani Syrjänen, Finlands Advokatförbund
- tingsdomare Kimmo Vanne, Finlands domareförbund.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- utsökningverket i Östra Nyland och Mellanland
- Häradsfogdarna i Finland rf
- professor Juha Lappalainen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår lagar om europeiskt småmålsförfarande och om europeiskt betalningsföreläggande. I lagarna ingår de kompletterande nationella bestämmelser som Europaparlamentet och rådets förordningar kräver om dessa förfaranden.

Helsingfors tingsrätt föreslås få exklusiv behörighet att pröva ansökningar som görs i de förfaranden som avses i förordningarna.

Enligt förslaget ska rättegångskostnaderna i förfarandet för det europeiska betalningsföreläggandet bestämmas utifrån de grunder som gäller

ostridiga tredskodomar. I lagen föreskrivs också att rättegångsavgifter som har tagits ut i ett förfarande för betalningsföreläggande ska beaktas, om rättegångsavgift senare tas ut för behandlingen av ett tvistemål som gäller samma sak.

Bestämmelserna om rättegångsavgifter i tvistemål ska tillämpas på de avgöranden som meddelas i de förfaranden som avses i förordningarna. En bestämmelse om detta föreslås i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 12 december 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Europaparlamentet och rådet har antagit en förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande och en förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande. Förordningarna syftar till att förenkla och påskynda handläggningen av gränsöverskridande betalningsförelägganden och tvister om mindre värden samt minska kostnaderna. I propositionen lägger regeringen fram nödvändiga kompletterande bestämmelser till förordningarna. Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Regeringen föreslår i propositionen att handläggningen av mål som gäller betalningsförelägganden och småmål ska koncentreras till Helsingfors tingsrätt. Som argument anförs bl.a. att de mål som avses i förordningarna inte är särskilt många, att förfarandet är skriftligt, att koncentrereringen genererar expertis, att verksamheten ska bli effektivare och att elektronisk kommunikation ska utnyttjas mer. Att Helsingfors tingsrätt ges exklusiv behörighet har vunnit både gehör och motstånd hos de utfråga experterna.

Eftersom de mål som avses i förordningarna kommer att vara få och också med hänsyn till de övriga argumenten anser utskottet det förnuftigt att det är Helsingfors tingsrätt som ensam får ta hand om dem. Helsingfors tingsrätt kan också anses vara det naturliga forumet för gränsöverskridande mål. Men det är angeläget att man bevakar hur det föreslagna systemet fungerar och om personalen vid Helsingfors tingsrätt räcker till för att handlägga de nya ärendena. Om det visar sig nödvändigt kan koncentrereringen tas upp till ny bedömning.

Förordningarna kräver kompletterande bestämmelser om hur handläggningen av en rätts-

tvist fortsätter, när den inte längre omfattas av de förfaranden som förordningarna avser. Av propositionen framgår det att behandlingen fortsätter i den ordning som enligt rättegångsbalken gäller för tvistemål. Då tillämpas också rättegångsbalkens 10 kap. om forum.

Låt vara att de fordringar som handläggs i ett förfarande som avses i förordningarna skulle komma att prövas av Helsingfors tingsrätt, ger det inte Helsingfors tingsrätt behörighet att handlägga ett ärende som normalt tvistemål. I exempelvis ett betalningsföreläggandemål kan detta leda till att om en utanför Helsingfors bosatt svarande motsätter sig betalningsföreläggandet och senare inte svarar på stämningsansökan i tvistemålet eller framställer en invändning om forum, upptas talan inte till prövning för att den väckts vid fel domstol. Om kändanden vill få målet avgjort, ska han eller hon på nytt inleda rättegång i behörig domstol.

Om Helsingfors tingsrätt i en situation som den ovan beskrivna inte är behörig att pröva ett ärende som tvistemål, är det trots allt sakligare att ärendet med kändandens samtycke överförs till behörig domstol för fortsatt behandling. Då slipper kändanden själv att på nytt inleda rättegång i behörig domstol. Utskottet föreslår följaktligen att 4 § i lagförslag 2 om betalningsföreläggande kompletteras med två nya moment om överföring av ett ärende till behörig domstol. Också 3 § i lagförslag 1 om småmålsförfarande bör lämpligen förses med sådana moment. Bestämmelser med motsvarande innehåll ingår i en proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om forum i tvistemål (RP 70/2008 rd, 10 kap. 22 § i rättegångsbalken). Men den propositionen hin- ner inte träda i kraft samtidigt som den nu aktuella propositionen. Utskottet vill också uppmärksamma justitieministeriet på att utskottet bör informeras på förhand om en eventuell kopp-

ling mellan propositioner för att dessa ska kunna behandlas på lämpligt sätt och i rätt ordning.

De lagförslag som betänkandet gäller avses träda i kraft samtidigt som EU-förordningarna, dvs. den 12 december 2008. Utskottet föreslår trots allt att ikraftträdandedatum enligt vedertagen praxis lämnas öppet i 8 § i lagförslag 1, i

10 § i lagförslag 2 och i ikraftträdandebestämelsen i lagförslag 3.

Förslag till beslut

Lagutskottet föreslår

att lagförslag 1—3 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om europeiskt småmålsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 och 2 §
(Som i RP)

3 §

Överföring av mål för att behandlas som tvistemål

(1 och 2 mom. som i RP)

Om tingsrätten finner att den inte är behörig att pröva ett ärende, ska den med kärandens samtycke överföra ärendet till en behörig tingsrätt. Ärendet behöver dock inte överföras, om det inte utan svårigheter går att få reda på vilken tingsrätt som är behörig. (Nytt 3 mom.)

Den överförande tingsrättens beslut och andra åtgärder i samband med ärendet gäller tills den tingsrätt som ärendet har överförts till beslutar något annat. Ett beslut om överföring får inte överklagas. (Nytt 4 mom.)

4—7 §
(Som i RP)

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den (utesl.) 20(utesl.).

2.

Lag

om europeiskt betalningsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—3 §
(Som i RP)

4 §

Överföring av mål för att behandlas som tvistemål

(1 mom. som i RP)

Om tingsrätten finner att den inte är behörig att pröva ett ärende som ett tvistemål, ska den med kärandens samtycke överföra ärendet till en behörig tingsrätt. Ärendet behöver dock inte överföras, om det inte utan svårigheter går att få reda på vilken tingsrätt som är behörig. (Nytt 2 mom.)

Den överförande tingsrättens beslut och andra åtgärder i samband med ärendet gäller tills den tingsrätt som ärendet har överförts till beslutar något annat. Ett beslut om överföring får inte överklagas. (Nytt 3 mom.)

5—9 §
(Som i RP)

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den (utesl.) 20(utesl.).

3.

Lag

om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 3 § i lagen av den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993), sådan paragrafen lyder i lag 1024/2002, ett nytt 4 mom. som följer:

3 §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den (utesl.) 20(utesl.).

Helsingfors den 12 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Heidi Hautala /gröna
vordf. Anna-Maja Henriksson /sv
medl. Esko Ahonen /cent
Paavo Arhinmäki /vänst
Timo Heinonen /saml
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd
Krista Kiuru /sd

Sanna Lauslahti /saml
Outi Mäkelä /saml
Markku Pakkanen /cent
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /cent
ers. Leena Harkimo /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.